

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎN C H E I E R E

cu privire inadmisibilitatea recursului declarat de Dumitru Vatavu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dumitru Vatavu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova privind repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au admis apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, s-a casat hotărârea din 25 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea înaintată de Dumitru Vatavu,

*(Dosarul nr. 2ra-1767/23
PIGD NR. 2-22109959-01-2ra-23012024)*

Recurs declarat după 01 septembrie 2023. Recursul este vădit neîntemeiat, în temeiul art. 433 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a ei. Scoaterea se sub învinuire doar pe un capăt de învinuire, nu constituie temei de aplicare a Legii Nr.1545/1998.

Au examinat anterior cauza judecătoriai:

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Ioana Chironet)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Nelea Budăi, Ana Panov, Ion Țurcanu)

29 aprilie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces, admisibilitatea recursului declarat de Dumitru Vatavu,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,
Diana Stănilă,
Gheorghe Stratulat, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 28 iulie 2022, Dumitru Vatavu s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al RM, Procuratura Generală a RM privind repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

2. În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că prin ordonanța din 01 martie 2016 a Procuraturii Anticorupție, a fost pornită urmărirea penală în cauza penală nr. XXXXXXXX în temeiul unei bănuielii de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. XXX alin. (X) lit. X) din Codul penal, pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu, soldate cu urmări grave.

3. A relevat că prin ordonanța din 21 noiembrie 2016 a organului de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție, s-a dispus efectuarea percheziției la domiciliul lui Dumitru Vatavu, precum și efectuarea percheziției la biroul de serviciu al reclamantului.

4. Prin încheierea din 22 noiembrie 2016 și mandatul judecătoresc nr. XX-XXXX/XX, emise de judecătorul de instrucție al Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, s-a autorizat efectuarea percheziției la biroul de serviciu al reclamantului. Astfel, la 24 noiembrie 2016, de către organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție s-a efectuat percheziții la domiciliul și în automobilul reclamantului, ridicând telefonul mobil al acestuia. De asemenea, la 24 noiembrie 2016, de către organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție s-a efectuat percheziție la biroul de serviciu al reclamantului, în cadrul căreia nu au fost depistate și ridicate careva obiecte sau documente.

5. A mai susținut că la 24 noiembrie 2016, după efectuarea perchezițiilor la domiciliul, automobilul și biroul de serviciu al reclamantului, de către organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție, s-a dispus prin ordonanță, recunoașterea reclamantului în calitate de bănuț în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. XXX alin. (X), lit. X) din Codul penal, pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu, soldate cu urmări grave, și anume: fiind membru al Grupului de lucru pentru achiziții al DETS Râșcani, acționând în comun cu conducătorul șef al DETS Râșcani și președintele grupului de lucru pentru achiziții și cu alți membri ai grupului de lucru, precum și cu persoane, care gestionează societăți comerciale specializate în comerțul cu produse alimentare, s-au asociat ilegal în vederea comiterii de infracțiuni, având ca

rezultat fraudarea rezultatelor licitațiilor publice organizate de DETS Râșcani privind achiziția de produse alimentare pentru instituțiile din subordine.

6. La 24 noiembrie 2016, ora 16:55, prin ordonanța procurorul Procuraturii Anticorupție s-a dispus reținerea lui Dumitru Vataavu, iar, ulterior, la 25 noiembrie 2016, prin ordonanța procurorului Procuraturii Anticorupție, reclamantul a fost pus sub învinuire, fiindu-i incriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.XXX alin. (X), lit. X) din Codul penal, pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu, soldate cu urmări grave, și anume: fiind membru al Grupului de lucru pentru achiziții al DETS Râșcani, acționând în comun cu Grosu Andrei - șef al DETS Râșcani și președinte al Grupului de lucru pentru achiziții și cu alți membri ai Grupului de lucru, precum și cu persoane, care gestionează societăți comerciale specializate în comerțul cu produse alimentare, s-au asociat ilegal în vederea comiterii de infracțiuni, având ca rezultat fraudarea rezultatelor licitațiilor publice organizate de DETS Râșcani privind achiziția de produse alimentare pentru instituțiile din subordine.

7. Prin încheierea din 26 noiembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, s-a admis demersul procurorului și s-a dispus aplicarea măsurii preventive sub formă de arest pe un termen de 30 zile în privința reclamantului, care a fost plasat în arest la Penitenciarul nr. 13 din mun. Chișinău. Încheierea respectivă a fost contestată cu recurs, însă, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, încheierea instanței de fond a fost menținută.

8. În acest context a susținut că la 28 noiembrie 2016, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău a emis Ordinul nr. 1807-p cu privire la suspendarea reclamantului din funcție, în legătură cu desfășurarea anchetei de serviciu.

9. Prin încheierea din 22 decembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, s-a admis parțial demersul procurorului și s-a dispus prelungirea cu 25 zile a termenului măsurii preventive dispuse în privința reclamantului sub formă de arest, iar, prin decizia din 29 decembrie 2016 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, încheierea judecătorească a fost casată și dispusă înlocuirea măsurii preventive din arest preventiv în arest la domiciliu.

10. La 27 decembrie 2016, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a emis ordinul nr.1989-p cu privire la modificarea ordinului nr.1807-p din 28 noiembrie 2016, prin care a exclus sintagma „în legătură cu desfășurarea anchetei de serviciu”.

11. Prin încheierea din 17 ianuarie 2017 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, instanța a admis demersul procurorului și a dispus prelungirea cu 30 de zile a termenului măsurii preventive dispuse în privința reclamantului, sub formă de arest la domiciliu. Încheierea în cauză a fost contestată cu recurs, însă prin decizia din 30 ianuarie 2017 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, încheierea instanței de fond a fost menținută.

12. Prin încheierea din 15 februarie 2017 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, instanța a admis parțial demersul procurorului din 13 februarie 2017 și a dispus prelungirea cu 20 de zile a termenului măsurii preventive dispuse în

privința reclamantului, sub formă de arest la domiciliu. Măsurile preventive dispuse față de reclamant au expirat la 10 martie 2017, fapt ce se confirmă prin răspunsul nr.b-512 SR din 21 martie 2017, emis de Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, prin care a fost informat reclamantul că careva demersuri de prelungire a termenului măsurii preventive în privința sa, nu au fost înregistrate.

13. La 22 martie 2017, Dumitru Vatavu s-a adresat către Direcția Generală Educație, Tineret și Sport cu cererea nr. 01-18/757 cu privire la repunerea în funcție, însă, la 29 martie 2017, Procuratura Anticorupție a înaintat Direcției Generale Educație, Tineret și Sport demers privind suspendarea provizorie din funcție, prin care a solicitat suspendarea provizorie a reclamantului din funcție, până la emiterea unei hotărâri definitive.

14. La 30 martie 2017 Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a transmis reclamantului răspunsul nr.01-18/862 prin care i-a comunicat că, a fost emis ordinul nr.558-p din 29 martie 2017 cu privire la suspendarea provizorie a reclamantului din funcție, până la emiterea unei hotărâri definitive.

15. A mai menționat că prin hotărârea Curții Constituționale nr.22 din 01 octombrie 2018 a fost declarat neconstituțional art.XXX alin. (X), lit. Xd) din Codul penal, motiv din care la 19 iulie 2019 la înaintat Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău o cerere cu privire la accelerarea urmăririi penale.

16. La 29 iulie 2019, Procuraturii Anticorupție a fost emisă ordonanța de scoatere a lui Dumitru Vatavu de sub urmărire penală, în legătură cu lipsa în acțiunile reclamantului a elementelor constitutive ale infracțiunii, care a fost adusă la cunoștință reclamantului la 05 septembrie 2019.

17. Ulterior, la 17 septembrie 2019, de către Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a fost emis ordinul nr.2458-p, cu privire la repunerea reclamantului în funcție.

18. În contextul celor enunțate, reclamantul a considerat că, prin acțiunile organelor de urmărire penală și instanțelor de judecată, acestea au încălcat principiile generale de drept, potrivit cărora nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, mai mult, în timpul procedurii penale au fost încălcate intenționat normele procedurale și materiale, precum și condițiile de arest ale persoanei, prin ce reclamantului i-a fost cauzat un prejudiciu material și moral deosebit de mare, care urmează a fi reparat de către stat. Or, dreptul reclamantului la repararea prejudiciului a apărut în temeiul ordonanței din 29 iulie 2019 a Procuraturii Anticorupție de scoatere a lui Dumitru Vatavu de sub urmărirea penală.

19. Astfel, a notat reclamantul că pe lângă faptul că, prin ordonanța procurorului din cadrul Procuraturii Anticorupție din 29 iulie 2019 de scoatere a reclamantului de sub urmărirea penală, s-a constatat definitiv că, urmărirea penală, măsurile procesuale de constrângere și suspendarea reclamantului au fost realizate neîntemeiat și în lipsa unui suport probatoriu suficient, nemijlocit demersul Procuraturii Anticorupție din 29 martie 2017, care a stat la baza suspendării reclamantului pe o perioadă nedeterminată este neîntemeiat, abuziv și ilegal.

20. În continuare, cu referire la prevederile art.7 lit. a) și art. 8 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, a considerat că urmează a fi încasat salariul, indemnizațiile de concediu, suplimentele, premiile și ajutoarele materiale, pentru întreaga perioadă a absenței forțate a reclamantului de la muncă, pentru perioada 24 noiembrie 2016 – 17 septembrie 2019, cu aplicarea coeficientului de inflație, precum și compensarea cheltuielilor de judecată suportate pentru reprezentarea în cadrul cauzei penale nr.XXXXXXX, în sumă 2 500,00 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în baza contractul de asistență juridică încheiat la 25 noiembrie 2016 cu avocatul Rodion Tocan, cheltuieli care au fost reale, necesare și rezonabile.

21. A susținut că prin ordonanța procurorului Procuraturii Anticorupție din 25 noiembrie 2016, Dumitru Vatavu a fost pus sub învinuire, fiindu-i incriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. XXX alin. (X), lit. X) din Codul penal, care se pedepsește cu închisoare până la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 15 ani.

22. Respectiv, a menționat că reclamantului neîntemeiat i-a fost încriminată o infracțiune gravă, iar gravitatea infracțiunii de care a fost învinuit reclamantul timp de 3 ani și mărimea pedepsei, care putea fi aplicată, i-au cauzat reclamantului timp de 3 ani suferințe psihice profunde manifestate prin frustrări și tulburări emoționale, i-a fost cauzat un prejudiciu moral, care s-a manifestat atât prin suferințe fizice, cât și psihice, precum frustrări, nesiguranță, incertitudine în ziua de mâine, etc, care urmează a fi compensate de către stat, or, reclamantul a activat la Direcția Educație, Tineret și Sport aproximativ 30 de ani, fiind funcționar public de gradul I, mai mult ca atât având o funcție de conducere.

23. A mai menționat că prin activitatea sa profesionistă, asiduă și conștiincioasă, reclamantul era stimat, apreciat și prețuit de colegi și cunoscuți, care îl caracterizau ca o persoană dedicată profesiei sale, corectă și onestă. La momentul înaintării învinuirii, peste 100 de persoane din cadrul instituțiilor de stat au înaintat scrisori de garanție în susținerea reclamantului.

24. Ținând cont de circumstanțele pricinii coroborate cu normele legale naționale și internaționale, reclamantul a notat că constată incontestabil că Dumitru Vatavu a avut de suferit frustrări, atitudini și neliniști în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care nu pot fi compensate doar prin simpla constatare a unei violări. Or, Dumitru Vatavu și-a dedicat întreaga carieră serviciului public, în urma căreia a obținut o încredere îndreptățită la respectarea și protecția drepturilor și libertăților sale fundamentale de către autoritățile publice.

25. Subsecvent, a notat că prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, Statul nu numai că l-a privat pe Dumitru Vatavu de libertate și de unica sursă de existență, ci și a

spulberat încrederea îndreptătită a reclamantului în autoritățile publice la care a activat toată viața.

26. Mai mult decât atât, a susținut că prin acest tratament și atitudini a fost afectată demnitatea reclamantului și reputația sa profesională față de colegi și subalterni. Reputația ireproșabilă care include atât reputația profesională, cât și cea socială, este esențială pentru reclamant, având în vedere calitatea sa de funcționar public de gradul I.

27. Suplimentar, a ținut să menționeze faptul că fiind reținut și plasat în arest preventiv, acesta inițial s-a aflat într-o celulă în subsol care nu avea acces la lumina de zi, nu dispunea de fereastră, nu era încălzită, era umedă și rece, era plină de insecte parazitare și șobolani, apa era de culoare galbenă, deoarece țevile erau ruginite, lipsea toaleta, iar deținuții foloseau o găleată, care genera un miros oribil, majoritatea deținuților fumau în celulă, ceea ce, ia provocat suferințe reclamantului. Ulterior, Dumitru Vatavu a fost plasat în Celula nr. 123 la 26 noiembrie 2016, care era echipată doar cu pat metalic fără lenjerie, iar ultimul nu dispunea de pernă, plapumă, etc, (la temperaturi negative), motiv din care a considerat că intenționat a fost plasat în condiții inumane și degradante pentru a recunoaște infracțiunea, care nu a săvârșit-o. Totodată, a mai invocat că pe perioada cât reclamantul a fost plasat în Celula nr. 123, acesta a fost lipsit intenționat de hrană.

28. În această ordine de idei, reclamantul a susținut că în perioada detenției la Penitenciarul nr.13 Chișinău (24 noiembrie 2016 – 29 decembrie 2016), Dumitru Vatavu a slăbit cu 30 de kg, din cauza lipsei de hrană și a torturii. Astfel, pe lângă prejudiciul moral caracterizat prin suferințele fizice descrise, pe perioada învinuirii sale, ultimul a suferit și suferințe psihice caracterizate prin sentimente de frustrare cauzate de caracterul ilicit al acțiunilor Organului de urmărire penală și instanțelor de judecată.

29. Astfel, a invocat reclamantul că pe lângă faptul că, din 24 noiembrie 2016 până la 29 decembrie 2016, a fost deținut în condiții inumane și degradante, cu încălcarea art. 3 CEDO, suferințele fizice și psihice care s-au răsfrâns negativ asupra reclamantului, de către Stat urmează a fi compensate în mod echitabil o compensație a prejudiciului moral în mărime de 250000,00 de lei, ceea ce, ar constitui o satisfacție echitabilă și rezonabilă, cu menținerea echilibrului între compensație și venituri nejustificate, sumă care corespunde suferințelor fizice și psihice ale reclamantului, cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

POZIȚIA INSTANȚEI DE FOND

30. Prin hotărârea din 25 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Dumitru Vatavu. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Dumitru Vatavu suma de 311535,77 de lei, cu titlu de salariu și alte venituri provenite din muncă, care va fi virată de Ministerul Finanțelor al RM pe contul angajatorului – Direcția Generală Educație, Tineret și Sport sectorul Rîșcani, mun. Chișinău, și se va achita lui Dumitru Vatavu,

după reținerea plăților aferente salarizării acestuia conform legislației în vigoare, inclusiv impozitul pe venit și contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Dumitru Vatavu suma de 140189,11 de lei, cu titlu de coeficient al inflației. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Dumitru Vatavu suma de 80000,00 de lei, cu titlu de compensare a prejudiciului moral (f.d. 184; 189/212, vol.II).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

31. La 27 aprilie 2023, Ministerul Justiției RM a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 25 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 187, vol.II), iar, la 04 mai 2023 a depus motivare apelului, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii ca neîntemeiată (f.d. 213/218, vol.II).

32. La 15 mai 2023, Procuratura Generală RM a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 25 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d.220/221, vol.II), iar, la 06 iunie 2023, a prezentat motivarea apelului prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii instanței de fond în partea pretențiilor admise, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă integral acțiunea depusă de Dumitru Vatavu împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al RM și Procuratura Generală a RM (f.d.2/4, vol.III).

33. La 17 mai 2023, Ministerul Finanțelor al RM a declarat apel împotriva hotărârii din 25 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri prin care pretențiile reclamantului să fie respinse integral (f.d. 233/237, vol.II).

34. La 24 mai 2023, Dumitru Vatavu a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 25 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 238/239, vol.II), iar, la 30 iunie 2023, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău, a prezentat motivarea apelului, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii instanței de fond, în partea pretențiilor respinse și în această parte să emită o nouă hotărâre prin care să fie dispusă încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Dumitru Vatavu a sumei de 2500,00 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, precum și încasarea sumei de 250000,00 de lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral (f.d. 8/31, vol.III).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

35. Prin decizia din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelurile declarate de Ministerul Justiției al RM, de Ministerul Finanțelor al RM și de Procuratura Generală RM. S-a respins apelul declarat de Dumitru Vatavu. S-a casat hotărârea din 25 aprilie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-a respins cererea de chemare

în judecată înaintată de Dumitru Vatavu împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al RM, Procuratura Generală a RM, cu privire la încasarea salariului, indemnizațiilor, suplimentelor, premiilor și ajutoarelor materiale pentru perioada absenței forțate de la muncă 24 noiembrie 2016 – 17 septembrie 2019, cu aplicarea coeficientului de inflație, încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată (f.d. 62, 63/82, vol.III).

36. Pentru a decide astfel, instanța de apel analizând prevederile legale ce guvernează raportul juridic la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma raționalismului pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, a concluzionat că soluția instanței de fond este una neîntemeiată, bazată pe interpretarea eronată a legii.

37. În susținerea soluției adoptate, instanța de apel a notat că verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în cererile de apel, a conchis că instanța de fond a dat o apreciere incorectă raportului juridic stabilit între părți, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, concluziile instanței de fond expuse în hotărâre nu sunt în corespundere cu probele administrate, iar normele de drept material au fost aplicate eronat.

38. În continuare, analizând prevederile art.3 și art.6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545/1998, în coraport cu actele cauzei, instanța de apel a reținut că la data de 01 martie 2016 a fost intentată cauza penală nr.XXXXXXXX în temeiul unei bănuieli rezonabile de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art.XXX alin. (X), lit. X) din Codul penal, pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu, soldate cu urmări grave.

39. La fel, instanța de apel a constata că urmărirea penală pe cauza penală nr.XXXXXXXX a fost pornită la 03 martie 2016 pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu de către angajații direcțiilor de educație tineret și sport al sectoarelor Centru, Ciocana, Botanica și Buiucani ale mun. Chișinău, iar, potrivit ordonanței procurorului în Procuratura Anticorupție, privind conexarea cauzelor penale din 03 martie 2016 s-a dispus conexarea cauzelor penale nr.XXXXXXXX și nr.XXXXXXXX, cu atribuirea cauzei penale a nr.XXXXXXXX.

40. Subsecvent, instanța de apel a notat că prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție din 17 noiembrie 20216, s-a dispus conexarea cauzelor penale nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX, nr.XXXXXXXX și nr.XXXXXXXX într-o singură procedură, atribuind numărul comun nr.XXXXXXXX.

41. În continuare, instanța de apel a reținut că prin ordonanța procurorului de la Procuratura Anticorupție, din 25 noiembrie 2016, s-a dispus punerea sub învinuire a lui Dumitru Vatavu, incriminându-i comiterea infracțiunii prevăzute de art.XXX alin.(X), lit. X) din Codul penal, pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu, soldate cu urmări grave (f.d.51/53, vol. I).

42. La fel, instanța de apel a reținut că la 29 iulie 2019, procurorul din Procuratura Anticorupție a emis ordonanța, prin care a dispus scoaterea de sub urmărire penală a învinuitului Dumitru Vatavu, în partea acuzării de comiterea infracțiunii prevăzute de art. XXX alin. (X), lit. X) din Codul penal, în cadrul licitației desfășurate la 27 iunie 2016 din motivul lipsei faptului infracțiunii (f.d. 126/130, vol. I), însă, prin ordonanța din 29 iulie 2019 a procurorului în Procuratura Anticorupție, s-a dispus punerea sub învinuire a lui Dumitru Vatavu, incriminându-i comiterea infracțiunii prevăzute de art.XX alin.(X) din Codul penal, pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu cu cauzarea de daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.

43. La fel, instanța de apel a constatat că în privința lui Dumitru Vatavu, în urma conexării cauzelor penale într-o singură procedură, a fost intentat un proces penal nr. XXXXXX, care în partea acuzării de comiterea infracțiunii prevăzute de art. XX alin. (X), lit.X) din Codul penal a fost scos de sub urmărire penală, iar, pe celălalt capăt de învinuire a lui Dumitru Vatavu în comiterea infracțiunii prevăzute de art.X alin.(X) din Codul penal, procesul penal nu este încă finalizat.

44. În circumstanțe descrise, instanța de apel a reținut că instanța de fond în mod eronat, interpretând cadrul legal aplicabil speței, a concluzionat că Dumitru Vatavu este în drept să pretindă repararea prejudiciului cauzat în temeiul ordonanței din 29 iulie 2019 de scoatere a acestuia de sub urmărire penală în partea acuzării de comiterea infracțiunii prevăzute de art. XX alin. (X), lit.X) din Codul penal, or, aceasta în sensul art.6 al Legii Nr.1545/1998, nu poate fi privită drept un temei de reabilitare a lui Dumitru Vatavu deoarece prin această ordonanță ultimul a fost scos de sub urmărire penală doar pe un capăt de acuzare din două.

45. Respectiv, reținând integritatea procesului penal intentat în privința lui Dumitru Vatavu, instanța de apel a constatat că organul de urmărire penală și procuratura au efectuat o serie de măsuri, necesare în viziunea lor, care la moment nu au încă o finalitate, caz în care solicitările apelantului/reclamant sunt premature. Or, acțiunile întreprinse de organele abilitate în cadrul procesului penal nu pot fi considerate nici ilicite, în măsura în care au fost efectuate respectându-se scopul unui proces penal – stabilirea adevărului.

46. Apreciind cele reținute, instanța de apel a apreciat critic alegațiile reclamantului din acțiune, însușite de către instanța de fond în motivarea hotărârii sale, precum că scoaterea lui Dumitru Vatavu de sub urmărire penală pe un capăt de acuzare, îl îndreptățește să solicite repararea prejudiciului cauzat,

or, actul judecătoresc irevocabil emis în cadrul unui proces penal, nu poate fi privit doar sub un aspect, ci în ansamblul său.

47. Subsecvent, instanța de apel a notat că Procesul penal în privința lui Dumitru Vatavu nu a fost finalizat cu o ordonanță de scoatere de sub urmărire penală pe toate capetele de acuzare, fapt care ar demonstra caracterul ilicit al tuturor acțiunilor întreprinse de organul de urmărire penală și procuratură pe parcursul acestui proces. Astfel, în baza celor constatate nu este posibil de delimitat nici acțiunile organului de urmărire penală care ar putea fi constatate drept ilicite, în sensul art. 6 lit. b) din Legea Nr.1545/1998, pe de altă parte nici reclamantul nu a prezentat probe că a contestat la judecătorul de instrucție, în modul prevăzut de lege, acțiunile organului de urmărire penală și procurorului și instanța a constatat încălcări sau abateri în cadrul procesului penal.

48. În consecință, instanța de apel a ajuns la concluzia că în speță, nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil a judecătorului de instrucție sau a organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală, iar, Dumitru Vatavu ar fi fost scos de sub urmărire penală pe toate acuzațiile care i-au fost aduse în cadrul procesului penal, ceea ce impune casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

49. Subsecvent, instanța de apel a notat că în lipsa dreptului încălcat, sunt nejustificate legal și solicitările auxiliare de reparare a prejudiciului material și moral, compensare a cheltuielilor de judecată.

50. Apreciind cele reținute, instanța de apel a concluzionat că instanța de fond a dispus încasarea salariului de funcție în mărime de 311 535,77 de lei în condițiile în care calcularea acestuia a fost efectuată cu încălcarea legislației în vigoare (art.8 din Legea nr.1545/1998 și prevederile art.5 din Hotărârea Guvernului nr.426/2004), deși, despăgubirea trebuie să fie acordată în raport cu prejudiciul efectiv suferit de cel păgubit, care la caz nici nu a fost constatat.

51. La fel, instanța de apel a considerat necesar de a menționa faptul că potrivit art.16 alin.(1) din Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018, art.165/1 din Codul muncii nr.154/2003 angajatul poate beneficia de spor de performanță și ajutor material ca urmare a unei analize a activității fiecărui angajat pe perioada de activitate efectivă, astfel că acordarea ajutorului material și sporului de performanță este un drept al angajatorului și nicidecum o obligație.

52. Drept urmare, instanța de apel a reținut ca concluzia instanței de fond este neîntemeiată cu privire la încasarea sporului de performanță colectivă și ajutorului material, în condițiile în care nu a luat în calcul că reclamantul/apelant a solicitat achitarea ajutorului material neîncasat pentru anul 2016 în sumă de 6045,00 de lei, or, prin ordinul nr. 323-c din 16 mai 2016 pentru anul 2016, domnului Dumitru Vatavu i-a fost acordat ajutor material în mărimea unui salariu lunar în conformitate cu prevederile Codului muncii. Totodată, instanța de apel a reținut că instanța de fond nu a luat în calcul și

faptul că reclamantul a pretins încasarea sporului pentru semestrul I al anului 2019, iar sporul a fost calculat pentru întreg anul 2019.

53. Cu referire la aplicarea coeficientului de inflație la calcularea salariului ratat și altor venituri provenite din muncă, instanța de apel a constatat că instanța de fond nu a luat în calcul nici prevederile art.8 alin.(3) din Legea nr.824/1991 privind indexarea veniturilor bănești ale populației, potrivit cărora veniturile ce depășesc mărimea triplă a salariului minim lunar nu se indexează, motiv din care a conchis că instanța de fond a încasat eronat coeficientul de inflație chiar și în situația în care salariul pe anul 2019 a depășit mărimea triplă a salariului minim lunar, mai mult, în condițiile în care încasarea ajutorului material și sporului de performanță este neîntemeiată, nici coeficientul de inflație nu putea fi calculat.

54. În această ordine de idei, instanța de apel a considerat necesar de notat faptul că instanța de fond nu a luat în calcul nici că reclamantul a calculat mărimea inflației din salariul brut, deși acesta urma a fi calculat din salariu după reținerea contribuțiilor sociale și a dispus neîntemeiat încasarea inflației în mărime totală 140 189,00 de lei.

55. În final, instanța de apel a conchis că apelantul Dumitru Vatavu nu are dreptul la repararea prejudiciului în cadrul procesului civil, or, pretențiile acestuia nu întrunesc condițiile legale pentru angajarea răspunderii statutului în sensul pretins, iar, instanța de fond incorect a admis parțial acțiunea în contextul în care Legea nr.1545/1998, nu este aplicabilă speței.

56. Prin opina separată, judecătorul Ana Panov, și-a expus dezacordul cu soluția adoptată prin decizia din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

57. În susținerea opiniei a invocat că Dumitru Vatavu a fost pus sub învinuire în baza art. XX alin. (X) lit. X) din Codul penal prin ordonanța din 25 noiembrie 2016 a Procuraturii Anticorupție, pe faptul petrecerii licitației din data de 27 iunie 2016, iar prin ordonanța din 29 iulie 2019 a Procuraturii Anticorupție, Dumitru Vatavu a fost pus sub învinuire în baza art. XX alin. (X) din Codul penal, pe faptul petrecerii licitației din 19 august 2015, deci pentru fapte diferite, dar nu pe aceeași faptă în temeiul căreia a fost scos de sub urmărire penală prin ordonanța din 29 iulie 2019.

58. În aceste circumstanțe, judecătorul a considerat că dat fiind faptul că apelantul a fost scos de sub urmărire penală pe motiv că în acțiunile lui Dumitru Vatavu lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. XX alin. (X) lit. X) din Codul penal, în conformitate cu prevederile stipulate la art. 284 alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură penală, prevederile art. 5§1, art. 8§1, §2 CEDO, în coraport cu prevederile art. 6 lit. b) al Legii Nr.1545/1998, îi acordă reclamantului dreptul la repararea prejudiciului.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

59. La 29 decembrie 2023, Dumitru Vatavu a declarat recurs împotriva deciziei din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei

instanțe sau casarea parțială a hotărârii primei instanței în partea respinsă a acțiunii, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

60. În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar invocându-se că decizia Curții de Apel Chișinău este neîntemeiată și ilegală, deoarece este arbitrară și se bazează în mod determinat pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, ceea ce în temeiul art.432 alin.(1), lit.b) și e) din Codul de procedură civilă, servește temei de admitere a prezentului recurs.

ASPECTE DE RPOCEDURĂ ÎN ORDINE DE RECURS

61. La 29 ianuarie 2024, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei terestre, a expeditat în adresa intimatului și intervenienților accesorii, copia recursului declarat de Dumitru Vatavu, împotriva deciziei din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere anexată la materialele dosarului (f.d. 107, vol.III).

62. La 27 februarie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d. 115, vol.III), Procuratura Generală a RM, a prezentat referința la cererea de recurs, prin care a solicitat respingerea recursului ca inadmisibil (f.d. 116/117, vol.III).

63. Ministerul Justiției al RM și Ministerul Finanțelor al RM, deși, au recepționat copia recursului, fapt confirmat prin avizele de recepție anexate la materialele cauzei (f.d. 108; 110, vol.III), aceștia nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe, prin care să-și expună opinia referitor la recursul declarat de Dumitru Vatavu, împotriva deciziei din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

TERMENUL DE DECLARARE A RECURSULUI

64. Art. 434 al Codului de procedură civilă prevede următoarele:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

65. Așadar, cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 19 septembrie 2023.

66. Decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2023, a fost expeditată la 20 noiembrie 2023, ora 11:05, prin intermediul poștei electronice în adresa lui Dumitru Vatavu, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d. 86, vol. III).

67. Astfel, recursul declarat de Dumitru Vatavu, la 29 decembrie 2023, se consideră depus în termenul stabilit de norma enunțată la pct. 64 din prezenta încheiere.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

68. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

69. În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului declarat de Dumitru Vataavu, împotriva deciziei din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

70. Art. 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă, stabilește că:

„Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

71. Art. 431 alin.(1) –(4) din Codul de procedură civilă, reglementează că:

„Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

72. Art. 433 alin. (1), lit. f) din Codul de procedură civilă, relevă că:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: f) recursul este vădit neîntemeiat.

73. Art. 432 alin. (1)- (2) din Codul de procedură civilă, reglementează că:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

74. Art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, prevede că:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

75. Din analiza prevederilor legale precitate supra, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, urmează să însușească în condițiile

Codului de procedură civilă exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

76. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul de procedură civilă dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate.

77. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

78. Se reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului.

79. Din analiza recursului declarat de Dumitru Vatavu, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că drept temei de declararea a recursului a fost invocat în esență art.432 alin. (1) lit.b) și e) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), adică prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție, precum și că, hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

80. Așadar, la caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, analizând temeiurile de drept prevăzute la art.432 alin. (1) lit. b) și e) din Codul de procedură civilă, în coraport cu argumentele invocate în cererea de recurs nu a stabilit că decizia contestată a Curții de Apel Chișinău ar fi contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție pe cauze similare, iar prin admiterea recursului s-ar consolida sau s-ar modifica jurisprudența Curții Supreme de Justiție.

81. În continuare, verificând legalitatea și temeinicia deciziei contestate prin prisma argumentelor recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a stabilit că soluția instanței de apel este contrară legii sau cu aprecierea nerezonabilă a probelor. Dimpotrivă, decizia contestată a fost emisă cu respectarea prevederilor legale, bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

82. Distinct, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că motivele recursului declarat de Dumitru Vatavu, sunt similare celor invocate în

cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea cadrului legal aplicabil speței deduse judecării.

83. Dezacordul recurentului cu soluția instanței de apel nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

84. Articolul 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă stabilește că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs.

85. La caz, instanța de recurs relevă că art.432 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, se referă la schimbarea sau consolidarea jurisprudenței Curții Supreme de Justiție prin admiterea recursului. Aplicarea acestui temei de recurs ține de discreția Curții Supreme de a-și extinde, uniformiza sau schimba jurisprudența. Pentru ca acest argument să fie invocat în mod temeinic, recursul trebuie să confirme lipsa jurisprudenței Curții Supreme cu privire la problemele de drept invocate în recurs, existența unei jurisprudențe contradictorii a Curții Supreme cu privire la acestea, fie modificarea circumstanțelor sociale sau juridice care să justifice schimbarea practicii uniforme a Curții Supreme de Justiție. Niciuna dintre aceste situații nu este invocată în recurs. Prin urmare, acest aspect acesta este vădit neîntemeiat.

86. Cu referire la cauza nr. 2ra-1022/19, invocată de recurent în cererea de recurs, cu titlu de practică unitară, instanța de recurs menționează că nu poate fi apreciată ca fiind relevantă, întrucât aceasta este diferită de speța dedusă judecării.

87. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că practica Curții Supreme de Justiție la acest capitol este uniformă, iar, soluțiile pe marginea unei astfel de categorii de litigii oferă o apreciere unitară (a se vedea de exemplu cauzele civile nr. 2ra-831/22 din 14 septembrie 2022, nr.2ra-23/22 din 02 martie 2022 și nr. 2ra-550/23 din 17 ianuarie 2024).

88. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că hotărârea invocată de recurent nu poate fi considerată relevantă acestei categorii de cauze și nu corespunde liniei jurisprudențiale uniforme a Curții Supreme de Justiție.

89. În continuare, cu referire la invocarea art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, recurentul susține că decizia instanței de apel este arbitrară și bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

90. Curtea Supremă de Justiție menționează că în sensul prevederilor lit.e) art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, noțiunea de hotărâre arbitrară ori de apreciere vădit nerezonabilă a probelor urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

91. Pentru a elucida înțelesul textului „hotărâre arbitrară” din art.432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție ține cont,

inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

92. Totodată, potrivit art.71 alin. (4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ.

93. Nota informativă la Legea nr.246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)...”. Iar în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (a se vedea cauza *Dulaurans v. France*, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceiași judecători (a se vedea cauza *Tel v. Turkey*, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (a se vedea cauza *Anđelković v. Serbia*, 2013; cauza *Lazarević v. Bosnia and Herzegovina*, 2020).

94. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)”. Rezultă că în cazul

hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

95. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr.2 din 16 ianuarie 2025 (pct.149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia ”hotărâre arbitrară”), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

96. Din textul recursului nu constată în mod univoc vre-un argument care ar justifica constatarea că hotărârile contestate ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

97. Subsidiar, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o apreciere eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

98. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursului în temeiul art.432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurentului obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

99. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat necesar de a menționa faptul că nu exclude că o hotărâre judecătorească poate fi atât „arbitrară”, cât și „bazată pe aprecierea vădit

nerezonabilă a probelor”, însă fiecare din cele două sintagme urmează a fi invocate și argumentate separat.

100. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

101. Din considerentele redată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Dumitru Vatavu, împotriva deciziei din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. f), urmează a fi apreciat ca fiind vădit neîntemeiat și considerat inadmisibil.

102. Ținând cont de cele expuse supra și în temeiul art.270, art. 431 alin. (1) și (2), art.433 alin. (1) lit. f), art.440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul declarat de Dumitru Vatavu, împotriva deciziei din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Gheorghe Stratulat